

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

103. An aliquando sit licitum eligere indignum ad beneficia? Sed major difficultas est. An sit licitum aliquando eligere in Parrochum, vel Episcopum hominem improbum, & pravis moribus notoriè ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

duplici parte, peccatum committitur, & ex defectu debite fidelitatis & ex defectu proportionis, quam requirit iustitia distributiva.

13. Et ex his patet responsio ad præcipuam rationem adductam à Ioanne Pontio in fauorem suæ sententiæ *ubi supra*; nam respondeo, illam procedere in ordine ad seruitium Ecclesiæ; sed non procedere, & esse omnino negandam in ordine ad personam, cui beneficium conferendum est, & qui propter maiora merita est dignior, & ideo secundum iustitiam distributivam præferendus est digno.

14. Et ita hanc sententiam præter Doctores à me alibi adductos latè, & doctè cum suis ampliationibus, & limitationibus nouissimè pertractat, me etiam citato Pater Thomas Hurtado omnino videndus *1. 1. 12. c. 1. §. 7. n. 1412. cum seq.* Magister Marcus Serra *in 2. 2. D. Thom. 9. 63. art. 2. dub. 1.* egregiè Pater Gerunda *de Episc. tom. 2. l. 6. disp. 7. cap. 3. cum seq.* Zapara *de iustitia distributiva p. 2. c. 6. per totum.* & alij penes ipsos.

Sup hoc infra in Resol. 106. & in to. 6 tr. 3. ex la. rissima doctina Resol. 119. figurat eum in fine §. penult. sed lege eam per totam.

15. Nota superius dicta procedere etiam quoad suprema consilia Regum, & quoad dominos Proreges, quando proponunt Regi (*nella nomina*, vt vulgo dicitur) aliquem ad Episcopatus, &c. nam in tali casu tenentur proponere digniores, & ita ego olim docui cum Puente, Hurtado de Mendoza, & nunc inuenio hoc etiam docere Thomam Hurtadum, loco citato §. 8. num. 1529. & Magistrum Zapara supra, vbi sic ait, Idem dicendum censio de iis, quibus à Rege est iniunctum, vt ei magis digni pro huiusmodi Episcopatibus, & beneficiis proponantur, peccare item mortaliter, si minus dignos scientia, aut prudentia, aut morum compositione, artenta locorum & subditorum necessitate) vt supra attigimus) dignioribus præferant, promovendos Non solum si digniores præmittantur, sed etiam si in graduum, & locorum antelatione in consultationibus postponantur. Ita ille, & iterum ego. Verùm post hæc scripta inuenio Tamburinum multa congerere ad probandum non esse peccatum mortale eligere dignum omisso digniori; Ita ille *in Decal. p. 2. l. 8. tr. 3. c. 4. §. 4.* Sed hæc opinio est prorsus refellenda, & ipsæmet n. 1. optime fatetur non esse in praxi consulendam.

RESOL. CIII.

An aliquando sit licitum eligere indignum ad beneficium?

Sed maior difficultas est: An sit licitum aliquando eligere in Parochiam, vel Episcopum hominem improbum, & prauis moribus notoriè indignum, & diffamatum concubinarium, si alius non reperitur alius idoneus ad ministranda Sacramenta? Ex p. 11. tract. 4. & Misc. 4. Resol. 38.

§. 1. **C**ontra Cardinalem de Lugo negatiuam sententiam sustinet Thomas Hurtadus *var. tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 5. num. 1472.* Quia licet licitum sit consulere minus peccatum vt euitetur maius, vt est communis, & certa sententia; tamen nunquam licet efficere minus peccatum vt euitetur maius, quia non sunt facienda mala vt eueniant bona, & multo minus, vt non eueniat maius malum; atqui electio indigni cogniti vt talis, de quo non concipitur spes, quod futurus sit dignus, & idoneus; sed quod semper manebit in sua indignitate, est intrinsecè mala, & iure naturæ prohibita Ergo nunquam licet etiam ad euitandam electionem

indignissimi. Neque in hoc gero negotium Ecclesiæ, imò illam euerto, licet non ita male. Quare licet ego electoribus possim consulere vt eligant indignum, potius quam indignissimum; tamen nullus elector potest eligere indignum, nec examinatore illum approbare. Sicut possum consulere, vt quis abscindat membrum, potius, quam occidat, tamen non possum concurrere ad abscissionem, non enim Pontifex est dominus, sed dispensator beneficiorum habentium animarum curam. Quare indigno cogito, vt tali, nequit conferre, & sic elector inferior nequit licitè concurrere ad electionem indigni, vt euitet electionem indignissimi, sicut potest quis concurrere ad futurum 500. vt euitet furtum maius, quia dominus pecuniæ rationabiliter consentit, quia est illius dominus & potest, si vult, cui placuerit donare. Cum ergo Pontifici, in quo residet tota plenitudo, & dominium Ecclesiæ non sit spes, quod per se, vel per alium rectè administrabit, & in utilitatem Ecclesiæ, nullus inferior poterit eligere, & nullus examinatore ipsum approbare: sed relinquendum est Diuinae providentiæ, vt moueat cæteros, vt approbent, vel eligant dignum.

2. Sed in defensionem Eminentissimi Domini mei Cardinalis de Lugo assero eius sententiam esse satis probabilem: Ponamus itaque esse tres oppositores, quorum solus vnus sit dignus, qui tamen reicitur iuste, vel iniuste ab aliis electoribus, vel reprobat ab examinatore; secundus est indignus, sed tertius indignissimus, & qui suis sceleribus, conditione terribili, prauis inclinationibus turbabit Ecclesiā, & fortasse hæresim introducet in prouinciam; in quo casu vtiliter gero negotium Ecclesiæ, si eligam indignum, vt avertam electionem indignissimi; quamuis enim indignus eligi nequeat, hoc tamen est verum quando sunt digni, qui hic & nunc eligi possunt qualiter non est in presenti, quia alij coelectores illum nolunt: atque ita respectu mei perinde est, ac si non esset talis dignus, & ita possum eligere minus indignum.

3. Et ita hanc sententiam præter Lessium, quem sequutus est Lugo, docet nouissimè Pater Gerunda *de Episc. tom. 2. lib. 6. disp. 6. c. 2. n. 22. cum seqq.* asserit etiam nonnulla esse mala intrinsecè ac per se, vt nullo pacto neque ex aliqua circumstantia boni rationem sortiri possint, sic mendacium; alia verò quæ mutatione circumstantiæ vel bona, vel saltem non mala euadunt, sic ensem depositum Domino negare ex se malum est; at si Dominus furiosus factus fuerit, rationi profecto consentaneum est, vt ensem ei minime restituum: Eligere autem indignum, malum quidem est non primi generis, sed secundi; cum aptitudo vel ineptitudo dispositio sit respectiva in ordine ad commune bonum Reipublicæ gubernandæ. Quamobrem cum hic & nunc respectu huius Ecclesiæ Reipublicæ hic ineptus secundum quid malæ conditionis sit, defectu melioris licet eius electio; quam solutionem mihi videor deduxisse ex D. Thoma 2. 2. q. 120. artic. 3. ad 4. qui cum sibi opposuisset minus malum esse eligendum, vt videretur maius, & consequenter posse quempiam mentiri, vt alterum præferret ab homicidio. Respondet mendacium esse malum, non solum ex damno quod infert sed ex suamet inordinatione; ob quam vti diximus, cohonestari nequit.

4. Cæteras rationes videbis penes Gerund. loco citato, & idè ex his apparet, posse aliquem electorem Imperij eligere indignum, si licet eligendum indignissimum pro Imperatore, quem sibi constaret infectum esse hæresim.

5. Sed maior difficultas est in sequenti dubio, An

An sit licitum aliquando eligere in Parochum vel Episcopum hominem improbum, & pravis moribus notorie indignum, & difamatum concubinarium, & salubris non reperitur alius idoneus ad administranda Sacramenta; affirmatiue respondet Peyrinus 10. 1. de fidei q. 1. cap. 31. §. 3. concl. 3. Probat: quia in hoc casu non esset eligere indignum, sed providere bono communi, ad quod electores tenentur, cui nec aliter, nec alio modo, consulere possunt. Etenim quamuis electus administratur sit Sacramenta indignus, tamen electores ad hoc non concurrunt, sed solum permittunt, sicut permittuntur meretrices ad curam dandi malis malum, & sicut qui petit mutuum ob vitium, qui non dabit, nisi cum vltimus, & qui petit Sacramenta à Parocho, quem scit administratum in mortali. Et ratio à priori est, quia electus potest in gratia, si conuertatur ad dominum, ministrare: Quoad si non conuertatur, & in peccato ministrat, culpa sua est, non electorum, qui solum attendunt in illa necessitate providere bono animarum, quæ indigent administratione Sacramentorum ad salutem.

6. Verum ad hæc argumenta respondet Thomas Huradus vbi supra §. 1. n. 13 §. 6. cum seq. & negatiuam sententiam sumat, quod etiam docet Malderus in 2. 2. traçt. 9. cap. 2. dub. 6.

RESOL. CIV.

Dicitur supra in beneficiis simplicibus non teneri Electores eligere digniores, sed tantum dignos; quaritur modo, an hæc sententia procedat etiam in beneficiis Curatis, vt sunt Episcopatus, &c. qua conferunt Pontifices, & Reges?

Et an doctrina supradicta difficultatis non procedat, quando beneficia per concursum competentium, & oppositorum conferuntur? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. Ref. 40.

§. 1. Negant omnes, & est communis sententia. Nernand. in suo exam. Theol. p. 4. c. 4. §. 1. n. 2. Castellanus in tr. de elect. canon. c. 9. per totum. Molanus in sum. tom. 1. traçt. 6. tit. de beneficiis, n. 6. & 61. Turrianus in 2. 2. tom. 2. disp. 22. dub. 1. n. 2. & alij quos citat & sequitur Barbola in collect. 10. 1. lib. 1. tit. 6. c. 19. n. 4. Valent. tom. 3. disp. 5. q. 7. punct. 2. Vega in sum. tom. 1. c. 109. cas. 5. Malder. in 2. 2. traçt. 9. c. 2. dub. 7. Valsapio de benef. c. 2. §. 3. dub. 1. c. 8. Azor p. 2. l. 6. c. 15. q. 1. 8. & 9. & D. Th. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 3. cum Caiet. Aragonio, Salonio & Bañez ibid. Verba Diui Thomæ hæc sunt. Vt electio non possit innouari in foro iudiciali, iustitiam eligere bonum, nec oportet eligere meliorem, quia sic omnis electio posset habere culmiuam sed ad conscientiam eligentis, necesse est eligere meliorem. Rationes vide apud DD. citatos. Adhuc tantum verba Innocentij III. in cap. unico, tit. de Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur, vbi ait: Non ex affectu carnali sed discreto iudicio debuit Ecclesiasticum officium in personam magis idoneam dispensare: & merito quidem. Nam cum tenendo dignior sine causa debita, violatur iustitia distributiva, ex qua beneficia sunt bona communia, & premia meritum, & committitur peccatum accipionis personatum, quod est mortale genere suo. 2. Sed licet hæc omnia absolute sint vera, quidquid in contrarium asserat glossa in cap. licet ergo 8. q. 1. c. in c. Monasterium 16. q. 7. & in c. 2. de iure patron. ver. honorificum q. 15. ad finem; & Pedrazz. in sum. practi. 7. §. 36. qui asserit absolute solum esse peccatum veniale, eligere dignum prætermisso digniore, quamuis peccetur contra iustitiam distri-

butiuam. Vnde non est audiendus Filliuc. tom. 3. traçt. 4. 1. cap. 4. n. 181. qui asserit: hanc sententiam esse probabilem, & Alexander de Alex. part. 2. q. 136. §. 2. qui putat, solum in Episcopatus esse peccatum prætermittere digniorem, non autem in cæteris beneficiis, etiam curam animarum habentibus.

3. Tamen difficultas consistit, an opinio communis, quæ profertur est amplectenda, procedat etiam quoad illos, qui ius habent conferendi beneficia per provisionem liberam, vt sunt Reges, & Sum. Pontif. ita vt illi teneantur eligere digniores. Pater Lessius lib. 2. c. 34. dub. 14. num. 64. affirmatiue respondet, vbi ait. Qui libere conferunt beneficia, grauiter peccant, si digniores prætermittant, siue sit Papa, siue Princeps secularis; non enim sunt domini beneficiorum, sed economi. Si hæc opinio esset vera, magnum pondus haberent Pontifices, & Reges. Sed mihi probabilis videtur etiam contraria sententia, quam ex neotericis sustinet Reginald. tom. 2. lib. 3. o. traçt. 3. c. 14. num. 197. vbi sic asserit. Qui ius habent conferendi beneficia per provisionem liberam, vt Papa, ac nonnunquam Princeps ex priuilegio, vel consensu tacito Ecclesiæ, non tenentur eligere digniores, nisi in promptu sint; sed sufficit eligere dignos, alioquin enim semper tenerentur digniorem quærere, quod à Papa, vel à Regibus exigere, durum est. Hæc Reginaldus, cuius doctrina non procedit, quando beneficia per concursum competentium, & oppositorum conferuntur, sed quando, vt diximus, conferuntur per provisionem liberam.

Sup. hoc in Ref. seq.

Sup. hoc infra in Ref. 108. §. Difficultas est, & in aliis eius not.

RESOL. CV.

An summus Pontifex, vel Reges teneantur ad beneficia eligere digniores? Ex part. 8. traçt. 7. & Misc. Ref. 83.

§. 1. Affirmatiuam sententiam, & merito, communiter docent Doctores; sed ego notaui in part. 2. traçt. Miscellan. resolut. 40. Reginaldum tom. 2. lib. 30. traçt. 3. cap. 14. num. 197. ex errore Typographi, in meo Codice num. 179. docere hanc sententiam limitandam esse in Summo Pontifice & Regibus habentibus liberam provisionem, sed hanc limitationem, in citato, non admittit Eminent. Lugo de Instit. tom. 2. disp. 35. sect. 2. num. 10. & seq. illam tamen tanquam probabilem, me etiam citato, admittit Egidius Trullench in Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 11. dub. 8. n. 4. vbi sic ait. Aduerte etiam esse valde probabile, & tutum in praxi eos, qui habent ius conferendi beneficia curata, imò & Episcopatus, per provisionem liberam, vt sunt Papa, & Rex, aut Princeps, ex priuilegio non teneri eligere digniores, nisi in promptu sint, sed sufficit eligere dignos, alioquin semper teneretur quærere digniores, quod à Papa, vel Rege exigere durum est. Ita Trullench, & hanc opinionem nouissimè etiam me citato Ioannes Machado de perfect. Confess. tom. 2. lib. 6. part. 1. traçt. 1. docum. 18. n. 4. vbi ita asserit: Si el Rey, que presenta los Obispos, este obligado à presentar al mas digno que hallare à mano, & cumpla con elegir persona digna, es controuerso entre los doctores: la mas comun, y recibida opinion es que cumple el Rey con presentar persona digna; y que no esta obligado à buscar el mas digno porque suera cosa diuina si el Papa, y Rey que tiene libre elecion en los Obispos se hallassen obligados à buscar siempre el mas digno. Ita ille; sed vt verum fatear, non videtur discedendum à sententia Cardinalis Lugo, quia ferè semper digniores in promptu haberi, & cognosci possunt.

Quæ hic est Ref. antecedens per totam, & figuntur §. vlt. pro hoc loco Reginaldi, sed lege eam à principio & aliam positam in annot. secunda dictæ Ref. quæ ad lin. 1. textus.